
het feit dat de Vrienden vanaf juli 1846 via de VCS naar buiten traden. Het nationale aspect kwam nog meer aan het licht, toen met ingang van de zesde bijeenkomst op 20 en 21 oktober 1847 naast een kort verslag ook een presentielijst in VCS werd opgenomen.²⁹ Het concept van Odeon ontstond in de Vriendenkring. Tijdens de bijeenkomst van 4 mei 1848 werden na een voorstel daartoe van Heldring door enkele hervormde leken en predikanten de eerste plannen voor deze bijeenkomst gesmeed.³⁰

Zeker acht van de in Odeon aanwezige predikanten, onder wie J.W. Felix, had eerder een Vriendenbijeenkomst bijgewoond en evenzo dertig van de overige aanwezigen. Bij de predikanten speelde nog een tweede kring een rol. Op initiatief van Nic. Beets en Heldring had een aantal orthodox-hervormde voorgangers enkele malen overlegd over de confessionele toekomst van hun kerk. Op 16 april 1847 gebeurde dat in de pastorie van Beets te Heemstede, op 11 augustus bij Heldring te Hemmen en op 11 mei 1848 hadden tweeëntwintig collega's overlegd in de herberg De Klomp bij Veenendaal: vanouds een halteplaats voor diligences, maar sinds 1845 ook voor de trein.³¹ Naast Heldring hadden zeker negen van de aanwezige predikanten aan één of meer van deze predikantenberaden deelgenomen. Afgezien van Heldring hadden drie van hen zowel aan de Vriendenkring als aan het predikantenberaad deelgenomen: Callenbach, J.J. van Toorenenbergen van Vlissingen en J. van Velsen uit Weesp. Beets was in Odeon de grote afwezige. Vrijdag 28 juli – precies drie weken voor de bijeenkomst – had hij na afloop van de Algemene Vergadering van het Nederlandsch Bijbelgenootschap bij Da Costa gegeten en toen meegedeeld dat hij van het hem toegedachte voorzitterschap afzag. Na thuiskomst te Heemstede had hij diezelfde avond nog Groen geschreven en deze in een uitvoerig schrijven zijn beslissing toegelicht. Onder de vele redenen die Beets aanvoerde, was ook deze: dat de Amsterdamse vergadering in het kerkelijke zou uitlopen op zoiets als het democratisch-liberale Frankfurter Parlement van 18 mei, de Duits-nationale vergadering waaraan ruim 300 personen hadden deelgenomen.³² Dat Beets beseftte dat hij in dezen een belangrijke beslissing nam, blijkt uit het feit dat hij alvorens hij de brief verzond daarvan een afschrift maakte en dit levenslang bewaarde bij andere stukken betreffende Odeon. Hoewel Groen dat nog tot enkele dagen voor de vergadering hoopte, kwam Beets nadien ook niet als gewoon bezoeker.³³

Dat gezelschappen, c.q. verenigingen, bij Odeon een belangrijke rol speelden, blijkt ook uit het feit dat de vergadering werd bijgewoond door veertig leden van de op 11 november 1847 op initiatief van T.M. Looman tot stand gekomen Vereeniging ter Verbreiding der Waarheid. Daarmee overtroffen de 'Verbreiders'

²⁹ VCS 1848, 315, 749 (3-4 mei 1848); 1849, 313 (11-12 okt. 1848), 713 (18-19 april 1849).

³⁰ VCS 1848, 787v., vgl. 749-757; 1849, 62-64.

³¹ Zie voor Heemstede en Hemmen: VCS 1847, 729v.; 1848, 194v.; over De Klomp: Heldring aan GvP, 13 mei 1848, bij: Kluit, *Het protestantse réveil*, 460.

³² DC aan GvP, 28 juli 1848; DC, *Brieven* I, 331v.; Beets aan GvP, 28 juli 1848; GvP, *Briefwisseling* II, 912-915, m.n. 913.

³³ GvP aan DC, 16 aug. 1848; DC, *Brieven* III, 269. A. Bouwman e.a., *De Beetscollectie te Leiden*. (...), Leiden 2003, 103 (sub C8).